

PARTER**Kärande**

Britt Louise Boström, 19540113-7004
Vangsbyvägen 45
755 76 Vänge

Ombud: Advokat Monica Crusner och biträdande jurist Sebastian Wejedal
Crusner Advokatbyrå AB
Ullevigatan 19
411 40 Göteborg

Svarande

1. Legio Advokatfirma af 2 AB, 556243-9546
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

2. Legio Advokatfirma Aktiebolag, 556579-2453
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

3. Jens-Victor Palm, 19741109-0397
c/o Legio Advokatfirma AB
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

Ombud för 1-3: Jur.kand. Carl-Johan Vahlén och biträdande jurist Sidar Långhavet
LEGIO Advokatfirma af2 AB
Drottninggatan 94
111 36 Stockholm

DOMSLUT

1. Britt Louise Boströms talan mot Legio Advokatfirma Aktiebolag, Legio Advokatfirma af 2 AB och Jens-Victor Palm ogillas.
2. Britt Louise Boströms begäran om rättegångskostnader ogillas.

3. Britt Louise Boström ska ersätta:
 - a) Legio Advokatfirma af 2 AB dess rättegångskostnad med 22 651 kr, av vilket 21 667 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker,
 - b) Legio Advokatfirma Aktiebolag dess rättegångskostnad med 22 651 kr, av vilket 21 667 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker, och
 - c) Jens-Victor Palms rättegångskostnad med 28 068 kr, av vilket 21 667 kr avser ombudsarvode och 5 417 kr mervärdesskatt, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker.

 4. Tingsrätten förpliktar Monica Crusner att solidariskt med Britt Louise Boström till Jens-Victor Palm utge del av hans rättegångskostnad med 15 000 kr. På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för tingsrättens dom till dess betalning sker.
-

BAKGRUND

År 2013 sökte Britt Louise Boström ersättning enligt lag (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården (ersättningslagen) hos den s.k. Ersättningsnämnden. Genom ersättningslagen fanns det möjlighet att begära ersättning från staten för den som någon gång under perioden 1 januari 1920 – 31 december 1980 hade varit omhändertagen för samhällsvård, om det kunde antas att hen i samband med vården hade utsatts för övergrepp och försummelser av allvarlig art. Britt Louise Boström nekades genom beslut från Ersättningsnämnden i juni 2014 rätt till ersättning.

Med anledning av det negativa beslutet från Ersättningsnämnden anlidade Britt Louise Boström år 2014 advokaten Jens-Victor Palm, verksam vid advokatfirman Legio, för att driva en skadeståndstalan mot staten. I samband med detta togs Britt Louise Boströms rättsskydd i anspråk. Hennes talan fördes i tre instanser utan framgång. Ytterligare ett tiotal personer – vilka liksom Britt Louise Boström fått avslag från Ersättningsnämnden – anlidade Jens-Victor Palm att föra även deras talan mot staten.

Britt Louise Boström har väckt talan mot Legio Advokatfirma Aktiebolag (Legio Advokatfirma), Legio Advokatfirma af 2 AB (Legio af 2) och Jens-Victor Palm (tillsammans svarandena). Såsom Britt Louise Boström slutligt bestämt sin talan innebär den att tingsrätten ska fastställa att hon inte är betalningsskyldig i förhållande till någon av svarandena. Den huvudsakliga grunden för Britt Louise Boströms talan är att det föreligger fel i utförande av advokattjänst. Prisavdraget motsvarar Britt Louise Boströms självrisk på rättsskyddet som hon blivit fakturerad – men inte erlagt betalning – för. Enligt Britt Louise Boström råder ovisshet om rättsförhållandet.

Parallellt med Britt Louise Boström har var och en av Mikael Andersson, Monica Kvarnström, dödsboet efter Benny Nyzell och Johnnie Lindén fört negativa faststäl-

lelsetalan mot samma svarandeparter (tillsammans med aktuellt mål benämnda fastställesemålen). Vidare har Pernilla Forsell, Johannes Kaarto och Sabine Förster Nyström drivit talan om rätt till prisavdrag och skadestånd (tillsammans benämnda fullgörelsemålen). För samtliga kärandeparter har Jens-Victor Palm haft i uppdrag att driva talan mot staten efter att de fått avslag från Ersättningsnämnden och för detta har kostnader för uppdraget fakturerats. Målen har i stor utsträckning handlagts parallellt och benämns i det nedanstående i förekommande fall som sambandsmålen. Av effektivitetsskäl och efter överenskommelse mellan parterna har målen avgjorts genom en gemensam huvudförhandling. Målen har inte varit kumulerade på kärandesidan.

Under målets handläggning i tingsrätten har frågan om partsställningen på svarandesidan varit föremål för tvist. Från kärandesidan har det anförts att det inför talans väckande var oklart vilket av de två bolagen som riktade anspråk på betalning mot Britt Louise Boström och att talan därför väcktes mot båda. Såsom Britt Louise Boström slutligt bestämt sin talan är det inte tvistigt i målet att betalningsmottagare varit Legio af 2.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Britt Louise Boström har yrkat att tingsrätten ska fastställa att hon inte är betalningsskyldig avseende 24 702 kr i förhållande till någon av svarandena till följd av att hon gav Jens-Victor Palm i uppdrag att föra en skadeståndstalan mot staten.

Svarandena har motsatt sig Britt Louise Boströms yrkande. Det har vitsordats att Legio af 2 har ett krav om 24 702 kr på Britt Louise Boström.

Parterna har begärt ersättning för rättegångskostnader på sätt som framgår under avsnittet om rättegångskostnader.

GRUNDER**Britt Louise Boström**

Britt Louise Boström har rätt till prisavdrag på grund av fel i utförd advokattjänst. I strid med 8 kap. 4 § rättegångsbalken och god advokatsed har Jens-Victor Palm inte utfört sitt uppdrag med den omsorg och noggrannhet som uppdraget krävt. Den utförda advokattjänsten har varit felaktig eftersom den avvikit från vad Britt Louise Boström med fog kunnat förvänta sig av en advokat. Eftersom Britt Louise Boström inte haft någon nytta av tjänsten är hon enligt allmänna avtalsrättsliga principer berättigad till fullt prisavdrag. Det belopp som prisavdraget avser motsvarar självriskens i rätts-skyddsförsäkringen, dvs. den del av arvodet som Britt Louise Boström själv skulle betala.

Den utförda advokattjänsten har varit felaktig i följande avseenden:

- Jens-Victor Palm väckte inledningsvis talan vid Högsta domstolen, vilket var fel forum. Detta ledde till tidsförlust om tre månader och onödiga kostnader.
- I processen förde Jens-Victor Palm fram otydliga grunder och framställde allmänna invändningar utan att konkretisera dess betydelse för målet och vilka därtill varit direkt felaktiga. Han har därmed utfört onödigt arbete. Vidare misslyckades han med att förtydliga rättsfrågorna trots att flera av dem redan hade prövats i domstol.
- Jens-Victor Palm inhämtade ett sakkunnigyttrande som saknade betydelse för målet, vilket medförde onödiga kostnader.
- Den av Jens-Victor Palm förda talan kunde med hänsyn till praxis och gällande rätt i övrigt inte vinna framgång med stöd av de åberopade grunderna.
- Jens-Victor Palm borde ha väckt talan mot kommunen i stället för staten eftersom kommunen varit ansvarig för vården av Britt Louise Boström.
- Jens-Victor Palm gjorde en otillåten taleändring hovrätten, vilket medförde onödiga kostnader.

- Jens-Victor Palm har debiterat Britt Louise Boström för en tidsåtgång som inte är rimlig med hänsyn till att han företrätt tolv klienter i samma slags skadeståndstalan. Nedlagd tid har inte varit skäligen påkallad eller motiverad.

Angivna brister är av sådan allvarlig karaktär att det är tillräckligt att någon eller några av felen anses bevisade för att Britt Louise Boströms talan ska bifallas fullt ut. Bristerna i första instans utgör ensamt skäl för fullt prisavdrag. Skulle tingsrätten finna dessa brister otillräckliga för att motivera fullt prisavdrag ska bristerna ses tillsammans med övriga brister samt de fortsatta bristerna i hovrätten.

Vad gäller partsställningen i målet har svarandena först under processens gång förtydligat att det aktuella anspråket mot Britt Louise Boström framställs enbart av Legio af 2. För Britt Louise Boström har det emellertid varit oklart vilket av advokatbolagen som, genom Jens-Victor Palm, ursprungligen riktade krav på betalning. Av det skälet väcktes talan mot båda bolagen jämte Jens-Victor Palm. Även om det varit otydligt för Britt Louise Boström vilket bolag som riktade betalningsanspråk mot henne, är det inte längre tvistigt i målet att betalningsmottagare är Legio af 2. Eftersom Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm alltjämt bestrider talan föreligger fortfarande ett fastställelseintresse i förhållande till samtliga svarandeparter. I förhållande till Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm ska talan i första hand bifallas i enlighet med de erkännanden dessa gjort under skriftväxlingen i tingsrätten om att något betalningsanspråk gentemot Britt Louise Boström inte finns. Parts erkännande är bindande. Skulle tingsrätten anse att det inte går att bifalla talan mot Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm med stöd av deras erkännande, görs samma fel och brister i advokattjänsten gällande som en andrahandsgrund mot dessa svarandeparter.

Den 10 mars 2021 översände Britt Louise Boströms ombud ett utkast på stämningsansökan till Jens-Victor Palm. Ränta på det yrkade beloppet ska således utgå från den 9 april 2021.

Svarandena

Den av Jens-Victor Palm utförda advokattjänsten har inte varit felaktig och har inte inneburit vårdslös processföring eller avtalsbrott.

- Den tidsutdräkt som talan vid Högsta domstolen medförde har inte inneburit några onödiga kostnader. Det är inte visat att någon försening totalt sett har skett. Det har inte lämnats några garantier om uppdragets längd.
- Tingsrätten uppfattade den av Jens-Victor Palm förda talan korrekt. Talan avsåg en oprövad rättsfråga. Britt Louise Boström har inte förklarat vad som i stället borde ha framförts och det är inte heller visat hur en förlust uppkommit på grund av de påstådda felen.
- Inhämtat sakkunnigyttrande var av betydelse för målet eftersom det påvisade allvaret i de brott som Britt Louise Boström blivit utsatt för. Jens-Victor Palm har således inte orsakat några onödiga kostnader med anledning av sakkunnigyttrandet. För det fall prisavdrag skulle bli aktuellt ska detta vara 20 procent av de 3 323 kr som debiterats i ärendet, vilket motsvarar den självrisk som Britt Louise Boström skulle betala.
- Frågan om att inte kunna överklaga ersättningsnämndens beslut hade ingen praxis, vilket innebar att artikel 6 i EKMR kunde åberopas. Det var inte fel att grunda talan på att Ersättningsnämndens rättsmedel var otillräckliga och ineffektiva. Det är inte visat att andra alternativa påståenden som Britt Louise Boström hänvisat till hade lett till framgång.
- Talan mot staten föranleddes av noga gjorda överväganden. Syftet var att hävda inskränkning av rätten till en rättvis rättegång och rätten till ett effektivt rättsmedel, inte att föra en sedvanlig talan mot kommunen för begångna övergrepp. Det är inte visat att talan mot kommunen hade större chanser till framgång.
- Taleändringen i hovrätten var noga övervägd och har inte medfört någon förlust eftersom resultatet blev en *litis pendens é contrario*-prövning, dvs. att taleändringen som avvisades kan bli föremål för ny prövning. Den har under alla för-

- hållanden inte medfört några extra kostnader. Skulle tingsrätten anse att åtgärden är att anse som fel i advokattjänst vitsordas prisavdrag motsvarande 20 procent, dvs. självrisk i rättsskyddet, av en timmes arbete till rättshjälptaxa.
- Debiteringen har följt Advokatsamfundets regler och tidsvinster har gjorts då det förelegat ett antal klienter i samma tvistefråga.

Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm är fel parter. Jens-Victor Palm har inte i egenskap av privatperson ställt ut någon faktura till Britt Louise Boström. Legio Advokatfirma har ingen fordran mot Britt Louise Boström. Innan talan väcktes tydliggjorde Jens-Victor Palm i ett e-postmeddelande till Britt Louise Boströms ombud att det enbart var Legio af 2 som riktade betalningsanspråk mot Britt Louise Boström. Det finns således inget fastställelseintresse i förhållande till Legio Advokatfirma eller Jens-Victor Palm. Något medgivande av bindande karaktär har inte skett från Legio Advokatfirmas och Jens-Victor Palms sida.

UTREDNINGEN

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Parterna har varit överens om att målet lämpligen kunnat tas till gemensam huvudförhandling med sambandsmålen.

Britt Louise Boström och Jens-Victor Palm har hörts under sanningsförsäkran. Vittnesförhör har på svarandenas begäran hållits med Terese Sundström.

Britt Louise Boström har som skriftlig bevisning åberopat dom från Stockholms tingsrätt den 7 november 2017 och dom från Svea hovrätt den 23 november 2018.

Svarandena har som skriftlig bevisning åberopat stämningsansökan från 2014, kostnadsräkningar och förlikningsförslag från Europadomstolen.

DOMSKÄL**Kan påstådda erkännanden läggas till grund för bifallande dom?**

I förhållande till Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm har Britt Louise Boström i första hand gjort gällande att hennes talan ska bifallas med anledning av deras erkännande under målets handläggning som innebär att de inte gör gällande något betalningsanspråk gentemot henne.

Tingsrätten noterar följande. Målet inleddes genom att Britt Louise Boström väckte talan i september 2021 med yrkanden om återbetalning och skadestånd. Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm bestred talan och anförde grunder för detta. Jens-Victor Palm gjorde bl.a. gällande att talan skulle avvisas på grund av att det inte fanns förutsättningar för personligt ansvar enligt aktiebolagslagen. Efter att svaromålen ingetts justerade Britt Louise Boström sin talan till en negativ fastställelsetalan med hänvisning till att det skett ett missförstånd. Därefter följde viss skriftväxling. Först genom yttrande i december 2022 invände Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm att de inte hade någon fordran mot Britt Louise Boström och gjorde sedermera även gällande att talan mot dem skulle avvisas på grund av bristande fastställelseintresse. Tingsrätten avslag begäran genom beslut den 30 juni 2023 med hänvisning till att inställningen framförts sent i processen. Under dessa förhållanden har tingsrätten således ansett att det ska ske en materiell prövning av partsställningen. Det har från Legio Advokatfirmas och Jens-Victor Palms sida vid upprepade tillfällen efter yttrandet i december 2022 klargjorts att deras inställning inte ska uppfattas som att de har medgett Britt Louise Boströms talan.

Till att börja med kan det konstateras att ett medgivande av talan i ett tvistemål normalt kan återkallas i den instans där det har gjorts (se NJA 1980 s. 56). Därmed kan ett eventuellt medgivande under nu aktuella förutsättningar inte läggas till grund för en bi-

fallande dom. Frågan är om de uttalanden som skett ens är att betrakta som medgivanden under rättegång. Att Jens-Victor Palm aldrig personligen framställt något krav eller skickat någon faktura till Britt Louise Boström har varit en ostridig omständighet i målet. Den uppgift som i skriftväxlingen lämnats från Jens-Victor Palms sida – att han inte har någon fordran mot käranden – kan under dessa förhållanden inte uppfattas som ett medgivande av Britt Louise Boströms talan, som går ut på att viss rättsföljd ska fastställas till följd av påstått fel i advokattjänst. Vad gäller frågan om vilket av bolagen som framställt krav mot Britt Louise Boström konstaterar tingsrätten att parterna haft olika uppfattning om hur oklara omständigheterna kring faktureringen varit. Utifrån att Jens-Victor Palm inför talans väckande lämnade besked till Monica Crusner om vilket bolag som hade betalningskrav borde frågan enligt tingsrätten ha varit utredd inför talans väckande. Tingsrätten har dock viss förståelse för att det för Britt Louise Boström kan ha framstått som oklart och att det tog tid att reda ut från vilket bolag fakturor skickats. Legio Advokatfirmas klargörande under processens gång kan emellertid inte uppfattas som att Britt Louise Boströms talan medgetts.

Frågan om fel i advokattjänst

Rättsliga utgångspunkter

Twisten gäller i huvudsak om Britt Louise Boström är berättigad till prisavdrag – helt eller delvis – på den grunden att det föreligger avtalsbrott i form av fel i den advokattjänst som Jens-Victor Palm utfört. Eftersom Britt Louise Boström inte har erlagt någon betalning för utförd tjänst går hennes talan ut på att det ska fastställas att betalningsskyldighet inte föreligger i förhållande till någon av parterna. Vad som avses med begreppet ”fel i advokattjänst” är inte reglerat i lag. I avsaknad av lagtext kan ledning hämtas i allmänna avtalsrättsliga principer, exempelvis genom analogier från köplagen (Christina Ramberg, Kontraktstyper, 2005, s. 66). Enligt 17 § tredje stycket köplagen är en vara felaktig om den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. Vad gäller en utförd advokattjänst bör det faktiska utförandet jämföras med någon form av

”normalstandard”, dvs. vad en advokattjänst normalt sett innebär, varmed bestämmelserna i 8 kap. 4 § rättegångsbalken och Advokatsamfundets Vägledande regler om god advokatsed (VRGA) utgör utgångspunkt. Enligt bestämmelserna ska en advokat i sin verksamhet redbart och nitiskt utföra de uppdrag som anförtrotts henne eller honom samt iaktta god advokatsed. Det innebär bl.a. att advokaten ska utföra sitt uppdrag med omsorg, noggrannhet och tillbörlig skyndsamhet och att juridiska råd ska vara grundade på erforderliga undersökningar av gällande rätt. Om en advokattjänst, med hänsyn till det som anges i rättegångsbalken och VRGA, avviker från vad klienten med fog kan förutsätta kan den vara felaktig. Det är klienten som har bevisbördan för att advokattjänsten är felaktig (jfr NJA 2018 s. 414 ”Advokatens skadeståndsansvar”).

Om en vara avviker från vad köparen med fog kan förutsätta har köparen under vissa angivna förutsättningar rätt till prisavdrag (30 § köplagen). Vad gäller rätt till prisavdrag vid fel i advokattjänst saknas uttryckligt lagstöd. Genom vad Högsta domstolen uttalat i NJA 2018 s. 266 finns visst stöd för att prisavdrag är en allmän avtalsrättslig regel som gäller utan uttryckligt lagstöd. I det fallet handlade det dock om kvalitetsbrister vid tillhandahållande av utbildningstjänst, vilket gör att det inte är självklart att uttalandet omfattar även andra typer av avtal såsom exempelvis konsultavtal (se Christina Ramberg, Jan Ramberg, Allmän avtalsrätt, 2022, s. 272). Möjlighet till prisavdrag tillerkänns emellertid beträffande vissa konsulttjänster såsom konkursförvaltare (se NJA 2003 s. 99) och mäklare (se 3 kap. 23 § tredje stycket fastighetsmäklarlagen (2021:516)). Tingsrätten anser sammantaget att det finns stöd för klients rätt till prisavdrag även i förhållande till fel i advokattjänst. En förutsättning är då att det varit fråga om ett uppenbart fel (jfr NJA 2018 s. 414).

Har den av Jens-Victor Palm utförda advokattjänsten varit felaktig?

Britt Louise Boström har gjort gällande att den av Jens-Victor Palm utförda advokattjänsten varit felaktig i flera olika avseenden. Tingsrätten kommer i tur och ordning att ta ställning till om det är visat att något eller några av de påstådda felen förelegat och i

sådant fall om det utgör ett uppenbart fel som ger Britt Louise Boström rätt till prisavdrag.

Felpåståendet att talan väcktes vid fel forum

Det är ostridigt att Jens-Victor Palm inledningsvis väckte talan vid Högsta domstolen. Det är vidare ostridigt att Högsta domstolen efter en tid överlämnade målet till Stockholms tingsrätt. Britt Louise Boström har gjort gällande att hon genom detta för-
anleddes en tidsförlust om tre månader samt onödiga kostnader. Svarandena har invänt
att det fanns stöd i den numera upphävda forumregeln i 3 kap. 10 § skadeståndslagen
för uppfattningen att Högsta domstolen var rätt forum, men att det under alla förhål-
landen inte uppstått någon fördröjning eller extra kostnader för Britt Louise Boström.

En advokat är skyldig att se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader (VRGA avsnitt 2.1.1). Det är klienten, dvs. Britt Louise Boström, som har bevisbördan för ett påstående om onödiga kostnader. Som utgångspunkt har Britt Louise Boström enligt tingsrätten haft anledning att förlita sig på att Jens-Victor Palm känt till eller kunnat ta reda på vid vilken domstol talan skulle väckas. Det är visat att Jens-Victor Palm väckte talan vid fel forum. Britt Louise Boström felpåstående går emellertid ut på att hand-
läggningen av hennes mål härigenom försenades samt att hon drabbades av kostnader till följd härav. Britt Louise Boström har inte lagt fram någon bevisning till stöd för påståendena. Tingsrätten anser därmed att Britt Louise Boström inte visat på något fel i advokattjänsten.

Felpåståendena rörande otydliga grunder, allmänna/icke konkretiserade invändningar och misslyckande av att förtydliga rättsfrågorna

Britt Louise Boström har gjort gällande att Jens-Victor Palm i talan vid tingsrätten förde fram otydliga grunder och framställde allmänna invändningar utan att konkretisera dess betydelse för målet. Vidare var invändningarna felaktiga och Jens-Victor Palm misslyckades med att förtydliga rättsfrågorna.

Svarandena har bestridit felpåståendena och i huvudsak anfört att tingsrätten uppfattade talan i skadeståndsmålet korrekt och att Britt Louise Boström inte har förklarat vad som istället borde ha framförts i processen eller hur en förlust uppkommit på grund av de framförda påståendena.

En advokat är skyldig att upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens, att därvid följa rättsutvecklingen på de områden där advokaten är verksam samt att genomgå erforderlig fortbildning (VRGA avsnitt 2.5). Som angetts ovan är en advokat vidare skyldig att se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader (VRGA avsnitt 2.1.1).

Jens-Victor Palm har i sitt förhör uppgett att han varit advokat sedan år 2011 och att han löpande arbetat med skadeståndsprocesser och att han känner sig kunnig inom skadeståndsrätt och mänskliga rättigheter så som de kommer till uttryck i EKMR. Tingsrätten finner ingen anledning att ifrågasätta dessa uppgifter. Jens-Victor Palm får därmed antas haft särskilda insikter och erfarenheter från det rättsområde som rörde Britt Louise Boströms talan mot staten. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att Britt Louise Boström med fog kunnat förutsätta att Jens-Victor Palm bl.a. skulle föra fram tydliga grunder för talan. Frågan blir därmed om Britt Louise Boströms påstående om att Jens-Victor Palm misslyckats i denna del kan anses styrkt.

För att exemplifiera felpåståendet har Britt Louise Boström bl.a. pekat på följande avsnitt i domskälen i Stockholms tingsrätts dom meddelad den 7 november 2017 i mål T 4754-15 (skadeståndsdomen):

”Enligt tingsrätten är argumentationen i denna del svårbegriplig och inte konkretiserad. Påståendet kan därför inte ligga till grund för någon fördjupad prövning av tingsrätten. Denna brist har tingsrätten försökt avhjälpa genom materiell processledning, dock utan framgång. [...] Invändningarna mot skyddslagstiftningen är så allmänt hållna, att det under inga förhållanden kan anses visat att den lagstiftning som var i kraft vid omhändertagandet av Britt Louise Boström var bristfällig på ett sådant sätt som kan föranleda skadeståndsansvar för staten.”

Som Britt Louise Boström har påpekat använde domstolen på flera ställen i domen uttryck såsom ”*som det får förstås*” och ”*som det får uppfattas*” om Britt Louise

Boströms talan. Det framgår att domstolen behövde ägna sig åt processledning men att talan trots detta hade sådana brister att den inte i alla delar kunde läggas till grund för prövning. Tingsrätten anser att det genom de avsnitt Britt Louise Boström har refererat till i domskälen är visat att Jens-Victor Palms processföring haft brister genom att han i vart fall delvis förde fram otydliga grunder och framställde allmänt hållna invändningar, men även genom att han misslyckades med att förtydliga rättsfrågorna trots domstolens påpekanden. Bristerna har varit sådana att advokattjänsten bedöms ha varit felaktig på det sätt Britt Louise Boström påstått. Frågan blir då om felet kan medföra rätt till prisavdrag.

Som angetts ovan förutsätter prisavdrag att advokattjänsten är uppenbart felaktig. Så är t.ex. fallet när de rättsliga frågorna är enkla eller om svaren på dem är lätta att finna och advokaten på grund av okunnighet eller förbiseende ger ett råd som klart strider mot lag eller fast praxis, eller situationer då advokaten försummar att uppmärksamma nära till hans liggande bevismedel eller missar att iaktta olika frister (NJA 2018 s. 414). När det gäller en advokats skadeståndsskyldighet för det sätt på vilket hen har fört en process i domstol har Högsta domstolen i nämnda avgörande konstaterat att talanglös, svag eller dålig processföring endast i undantagsfall kan medföra rätt till skadestånd. Motsvarande får anses gälla för rätten till prisavdrag.

Även om det är visat att sättet Jens-Victor Palm förde talan på var otydligt och föranledde befogad kritik från domstolen utgör det enligt tingsrätten inte sådant uppenbart fel som medför rätt till prisavdrag.

Felpåståendet om onödigt inhämtande av sakkunnigyttrandet

Jens-Victor Palm lät ostridigt inhämtat ett sakkunnigyttrande som gavs in i bl.a. i Britt Louise Boströms mål. Britt Louise Boström har gjort gällande att yttrandet saknade betydelse för målet och att det därmed orsakat henne onödiga kostnader. Svarandena har invänt att sakkunnigyttrandet var relevant för att påvisa allvaret i de brott som Britt Louise Boström under sin fosterhemsplacering blev utsatt för. Tingsrätten har inte tagit del av yttrandet.

Som framgår ovan är en advokat skyldig att se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader (VRGA avsnitt 2.1.1). Jens-Victor Palm har i förhör berättat att syftet med sakkunnigttrandet var att visa att det rättsmedel som staten tillämpar tillåter allt för grova övergrepp för att effektivt kunna motverka brott mot artikel 3 och 8 EKMR. Britt Louise Boström har å sin sida inte fört någon bevisning i nu aktuellt hänseende. Det har således inte kommit fram några omständigheter till stöd för påståendet att sakkunnigttrandet varit utan betydelse för skadeståndsmålet och att Britt Louise Boström därigenom förorsakats onödiga kostnader. Det är därmed inte visat att advokattjänsten avvikit från vad Britt Louise Boström med fog kunnat förutsätta i nu aktuellt hänseende.

Felpåståendet att talan borde ha väckts mot kommunen

Britt Louise Boström har gjort gällande att talan borde ha väckts mot kommunen i stället för mot staten, eftersom kommunen varit ansvarig för den aktuella vården. Jens-Victor Palm har under sitt förhör berättat att talan väcktes mot staten efter noggranna överväganden, varvid han bedömde att en talan mot kommunen sannolikt skulle leda till preskriptionsinvändningar och därmed inte kunde vinna framgång. Han gjorde också bedömningen att en sådan talan skulle bli mer kostsam, bl.a. eftersom det skulle krävas betydande bevisning. Han ansåg därför att en talan mot staten var process-ekonomiskt mer fördelaktig samt hade större chanser till framgång.

Bedömningen av om en advokattjänst är felaktig ska främst ta sikte på om advokaten har grundat sina bedömningar på en fackmässig undersökning av rättsläget som det framstod vid tiden för rådgivningen (jfr NJA 2019 s. 877). I Jens-Victor Palms uppdrag har det således legat att noga analysera och överväga de för- och nackdelar som en talan mot staten respektive kommunen innefattade. I detta avseende finner tingsrätten ingen anledning att ifrågasätta Jens-Victor Palms uppgifter om att talan väcktes mot staten efter noggranna överväganden. Det är således inte visat annat än att talan fördes mot staten efter att Jens-Victor Palm vidtagit de undersökning av rättsläget som

kan förväntas av en advokat. Det är därmed inte visat att advokattjänsten varit felaktig i nu aktuellt avseende.

Felpåståendet att talan inte kunde vinna framgång såsom den var utformad

Britt Louise Boström har gjort gällande att det sätt Jens-Victor Palms utformade talan avseende påstådda brott mot artiklarna 6 och 13 EKMR, med hänsyn till praxis och gällande rätt i övrigt, inte hade rimliga utsikter att vinna framgång. Vad gäller brott mot artikel 13 var den aktuella ersättningen av ex gratia-natur och således inte en ersättning på grund av överträdelser av EKMR, dessutom fanns effektiva rättsmedel tillgängliga. Talan om brott mot artikel 6 EKMR inriktades på avsaknaden av möjligheten att överklaga Ersättningsnämndens beslut trots att Jens-Victor Palm borde ha känt till att rätten till domstolsprövning inte innefattar en rätt att få sin sak prövad i flera instanser och att en nämnd i konventionsrättslig mening anses utgöra en domstol. I stället för en talan om rätt till domstolsprövning borde Jens-Victor Palm ha fokuserat på huruvida prövningen i Ersättningsnämnden var rättvis. I detta avseende borde han t.ex. fört fram att Britt Louise Boström inte hade haft tillgång till ett offentligt biträde eftersom detta, enligt praxis från Europadomstolen, hade kunnat påtalas som en brist i nämndens förfarande.

Svarandena har invänt att rättsfrågorna var oprövade och att det fanns ett annat, liknande mål som sedermera togs upp i Europadomstolen och där det lämnades ett för den skadelidande förmånligt förlikningsförslag. Det fanns inget behov av att åberopa rätten till offentligt biträde då det inte hade påverkat utgången i målet.

Tingsrätten gör följande överväganden.

Den omständigheten att en advokat inte vinner bifall med förd talan kan inte i sig anses utgöra ett fel i advokattjänst (jfr notisfallet NJA 1996 A 2). Det bör dock kunna ställas höga krav på advokatens kunnande och omdömesförmåga. Samtidigt måste hänsyn tas till att rättsläget – trots en adekvat rättsutredning – i vissa fall kan vara svårt att fastställa, exempelvis genom att det saknas auktoritativa uttalanden i rättskällorna eller när

källmaterialet framstår som motstridigt. Frågan om en advokattjänst är felaktig bör därför ta sikte på främst om advokaten har grundat sina bedömningar på en fackmässig undersökning av rättsläget som det framstod vid tiden för rådgivningen (jfr NJA 2019 s. 877 ”Advokatens skatterådgivning”).

I efterhand står det klart att talan gällande brott mot artikel 13 EKMR (rätten till effektivt rättsmedel) inte vann framgång i skadeståndsmålet, utifrån de överväganden domstolarna gjorde baserat på praxis och uttalanden i doktrinen. Felbedömningen måste dock ta sikte på förutsättningarna inför talans väckande, eller under den tid talan drevs vid domstolen. Jens-Victor Palm har i sitt förhör uppgett att det i januari 2014 hade kommit ett avgörande från Europadomstolen (*O’Keefe v Irland*) som gjorde att den återopade grunden kändes relevant i den analys han gjorde av rättsläget. Utifrån den bevisning som Britt Louise Boström lagt fram i målet anser inte tingsrätten att det är motbevisat att Jens-Victor Palm inte hade analyserat rättsläget på ett tillräckligt noggrant och aktsamt sätt. Även om det enligt tingsrättens uppfattning fanns tydliga svårigheter med att vinna framgång med den förda talan är det inte visat att Jens-Victor Palm i detta avseende utfört advokattjänsten felaktigt.

Vad sedan gäller invändningarna mot hur Jens-Victor Palm utformade talan avseende påstådd kränkning av artikel 6 EKMR gör tingsrätten följande överväganden. Det är riktigt som Britt Louise Boström påpekat att bestämmelsen inte föreskriver rätt till domstolsprövning i flera instanser. De synpunkter Jens-Victor Palm framförde i skadeståndsmålet mot överklagandeförbudet avseende Ersättningsnämndens beslut förefaller mot den bakgrunden inte ha haft några reella chanser till framgång. Vad gäller frågan om Ersättningsnämnden uppfyllde kraven på vad som kan jämföras med en domstol fanns det relativt omfattande praxis på området (se bl.a. *Rolf Gustafson v Sverige*, *Le Compte*, *Van Leuven och De Meyere v Belgien*, och *Mitrinovski v Makedonien*) som i hög grad talade för att kraven var uppfyllda. Tingsrätten anser att det utifrån en tillräckligt noggrann och aktsam rättsutredning borde ha stått klart för Jens-Victor Palm att Ersättningsnämnden uppfyllde kravet på en domstol och att talan i den delen hade låga chanser till framgång. Frågan är om detta medför att advokattjänsten var felaktig.

Som konstaterats ovan kan det inte anses utgöra ett fel i sig att en advokat inte vinner bifall med talan. God advokatsed innefattar inte heller en skyldighet att avstå från att föra en talan som riskerar att inte vinna framgång. Det saknas utredning kring vilka överväganden som gjordes kring den framförda grunden eller hur Jens-Victor Palm lade fram argumentationen framför domstolarna (mer än vad som finns redovisat i domarna). Att Jens-Victor Palm framförde argument som hade låga chanser till framgång kan inte anses utgöra ett fel på det sätt Britt Louise Boström gjort gällande. Det kan i sammanhanget noteras att en advokats juridiska råd ska vara grundade på erforderliga undersökningar av gällande rätt (VRGA avsnitt 2.1.2). Av detta följer att en advokat är skyldig att vidta erforderliga undersökningar av rättsläget och därvid underätta klienten om vilka risker en talan innefattar. Att inte informera klienten om att talan riskerar att inte vinna framgång kan således anses utgöra fel i advokattjänst. Britt Louise Boström har emellertid uttryckligen inte gjort gällande att Jens-Victor Palm underlåtit att informera henne om att talan riskerade att inte vinna bifall eller att Jens-Victor Palm borde ha avrått henne från att föra den aktuella talan.

Vad avslutningsvis gäller det Britt Louise Boström har anfört om att det varit felaktigt av Jens-Victor Palm att inte lägga upp talan mot artikel 6 på annat sätt, såsom att bristande rättvisa förelåg p.g.a. exempelvis brist på offentligt biträde i Ersättningsnämnden, har Jens-Victor Palm uppgett att han bedömde att det inte var en konventionsstridig omständighet och att den därmed inte var relevant att anföra. Utifrån vad som framkommit i målet är det enligt tingsrätten inte visat att det utgjort ett fel i advokattjänst att underlåta att föra talan på denna grund.

Inget av de av Britt Louise Boström påstådda felen i denna del är således visade.

Felpåståendet om otillåten taleändring i hovrätten

I hovrätten avvisades delvis Britt Louise Boströms talan då hovrätten ansåg att det skett en otillåten taleändring. Det är ostridigt att Jens-Victor Palm gjorde gällande rätt till skadestånd enligt artiklarna 3 och 8 EKMR först i hovrätten. Enligt Britt Louise

Boström har Jens-Victor Palm genom den otillåtna taleändringen i hovrätten vidtagit åtgärder som i onödan fördyrat processen och därmed förorsakat nyttiga kostnader. Svarandena har invänt att beslutet inte innebar någon rättsförlust för Britt Louise Boström. Jens-Victor Palm har berättat att syftet i själva verket var att exkludera artiklarna 3 och 8 EKMR från domens rättskraft, för att på så vis möjliggöra för Britt Louise Boström att väcka skadeståndstalan mot kommunen med stöd av dessa artiklar. Vidare har svarandena invänt att det inte är visat att det uppstått några kostnader för Britt Louise Boström, men att om så skulle vara fallet har det rört sig om motsvarande en timmes arbete.

Som framgått ovan är en advokat skyldig att se till att klienten inte förorsakas onödiga kostnader (VRGA avsnitt 2.1.1). Detta innebär att advokaten inte ska lägga ned tid på onödigt arbete (kommentaren till VRGA avsnitt 2.1.1). Vid bedömningen av vad som avses med onödigt arbete måste hänsyn tas till att rättsläget kan vara svårt att fastställa. Bevisläget kan också lämna utrymme för olika bedömningar och slutsatser. Vad som avses med onödigt arbete bör därför endast avse sådant som är uppenbart onödigt. Avgörande för denna bedömning bör inte vara hur saken förhåller sig i efterhand utan snarare hur den förhöll sig för advokaten vid tidpunkten för arbetets utförande. Om advokaten haft rimlig anledning att utföra arbetet, bör det inte anses ha utgjort onödigt arbete, även om arbetet sedermera visat sig vara till ingen eller ringa nytta för klienten (jfr Holger Wiklund, *God advokatsed*, 1973, s. 387 och 389).

Enligt 13 kap. 3 § rättegångsbalken får väckt talan inte ändras. Förbudet mot ändring av talan hindrar dock inte käranden från att åberopa ett nytt lagrum (Ekelöf, Edelstam, Pauli, *Rättegång. Andra häftet*, 2015, s. 155). Avgörande är i stället om talan avser samma sak eller inte. Vad som avses med ”samma sak” råder det emellertid olika uppfattningar om i litteraturen. Frågan om vad som utgör en otillåten taleändring inrymmer således utrymme för olika rättsliga bedömningar, varmed tillämpningen av 13 kap. 3 § rättegångsbalken i praktiken kan vara förenad med vissa svårigheter (se exempelvis NJA 2011 s. 718).

Svarandenas förklaring om att det låg taktiska överväganden kopplade till rättskraften bakom beslutet att justera talan i hovrätten framstår enligt tingsrättens som långsökt, men mot bakgrund av att frågan om vad som utgör en otillåten taleändring lämnar utrymme för olika rättsliga bedömningar anser tingsrätten att justeringen av talan, som senare visade sig utgöra en otillåten ändring, inte kan anses varit uppenbart onödig. Tingsrätten anser det således inte visat att advokattjänsten avvikit i nu aktuellt hänseende från vad Britt Louise Boström med fog kunnat förutsätta.

Felpåståendet om orimlig tidsdebitering

Britt Louise Boström har gjort gällande att Jens-Victor Palm debiterat för en tidsåtgång som inte är rimlig med hänsyn till att han företrädde totalt tolv klienter med motsvarande skadeståndstalan och att nedlagd tid således inte är skäligen påkallad eller motiverad. Svarandena har invänt att debiteringen varit skälig och att det varierat mellan målen beroende på hur mycket kontakt respektive klient önskat ha.

Det arvode som en advokat debiterar ska vara skäligt (VRGA 4.1.1.) Vid bedömningen av vad som är skäligt arvode för ett uppdrag får beaktas vad som avtalats med klienten, uppdragets omfattning, dess art, svårighetsgrad och betydelse, liksom advokatens skicklighet, arbetets resultat och andra sådana omständigheter (avsnitt 4.1.2). Frågan om skälighet av en advokats arvode är en rättslig bedömning som domstolen ska göra. En part kan därför inte sägas ha bevisbördan för själva skäligheten, men däremot för de omständigheter som är avgörande för den skälighetsbedömning som domstolen ska göra (Claes Peyron, Advokatetik – en praxisgenomgång, 2010, s. 59, jfr även NJA 2006 s. 367).

Från Britt Louise Boströms sida har det inte lagts fram några konkreta omständigheter som kan läggas till grund för tingsrättens bedömning avseende skäligheten av Jens-Victor Palms arvode. Jens-Victor Palm har i sitt förhör uppgett att ungefär 70 procent av tidsåtgången var generisk för målen, men att det sedan kunde skifta från mål till mål och hur mycket kontakt det var med klienten. Utifrån att det var en prövning i tre instanser har han uppgett att nedlagd tid varit rimlig. Tingsrätten anser sammantaget

inte att det är visat att det föreligger något fel i den av Jens-Victor Palm utförda advokattjänster heller i detta avseende.

Sammanfattning av tingsrättens bedömning

Tingsrätten har således kommit fram till att det inte är möjligt att bifalla Britt Louise Boströms talan mot Jens-Victor Palm och Legio Advokatfirma p.g.a. att dessa angett att de inte har någon fordran mot Britt Louise Boström. Vidare har tingsrätten prövat de felpåståenden som Britt Louise Boström gjort gällande och funnit att den av Jens-Victor Palm utförda advokattjänsten inte varit uppenbart felaktig. Britt Louise Boströms talan ska därför inte bifallas i förhållande till någon av svarandeparterna heller på denna grund.

Rättegångskostnader

Utgångspunkter

Huvudregeln enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken är att den part som förlorar målet ska ersätta motpartens rättegångskostnad.

Med hänsyn till utgången i målet är Legio Advokatfirma, Legio af 2 och Jens-Victor Palm vinnande parter. Svarandena har i målet tillsammans begärt ersättning uppgående till 357 861 kr, av vilket 352 695 kr avser ombudsarvode (inklusive mervärdesskatt), men de har framställt sina yrkanden var och en för sig, dvs. med 119 287 kr var.

Britt Louise Boström har bestritt samtliga kostnadsyrkanden och begärt att, alldeles oavsett utgången i sak, svarandena ska förpliktas ersätta hennes rättegångskostnader som uppgår till 608 319 kr (inklusive mervärdesskatt).

Tingsrätten börjar med att pröva om det finns anledning att göra avsteg från huvudregeln om rättegångskostnadernas fördelning.

Domstolen kan ålägga den vinnande parten att betala motpartens kostnader om denne uppsåtligen eller genom försummelse föranlett onödig rättegång eller om motparten genom vårdslöshet eller försummelse orsakat käranden kostnader, se 18 kap. 3 respektive 6 §§ rättegångsbalken.

Britt Louise Boström har i huvudsak anfört att hon inför talans väckande inte kunde få klarhet i partsställningen och att detta inte heller tillfredsställande blivit utrett under målets handläggning. Vidare har svarandena genomgående varit otydliga, ändrat inställning och framfört bevisning som varit irrelevant för målet och föranlett skriftväxling i syfte att utreda självklara saker.

Svarandena har invänt att det inte har funnits någon oklarhet eftersom kärandeombudet våren 2020 fick information från Jens-Victor Palm att det var i Legio af 2 fordringarna låg. Den inställning som redovisats i målet har varit förorsakad av kärandens sätt att driva talan.

Utifrån vad som framkommit om kontakterna inför talans väckande anser inte tingsrätten att svarandeparterna uppsåtligen eller av vårdslöshet undanhållit information eller lämnat felaktig uppgift på sådant sätt att de orsakat en onödig rättegång enligt förutsättningarna för tillämpning av 18 kap. 3 § rättegångsbalken. Det återstår då att pröva om någon eller några av svarandeparterna har gjort sig skyldig till sådan vårdslöshet eller försummelse som skulle ha orsakat käranden en skada som ska ersättas jämlikt 18 kap. 6 § rättegångsbalken. Exempel på sådan försummelse är att part uteblir från förhandling, underlåter att i rätt tid fullständigt ange sin ståndpunkt i målet, eller framställer påståenden eller invändningar som parten insett eller bort inse saknar fog och därigenom nödvändiggör för motparten att förebringa motbevisning. För att ersättningsskyldighet ska föreligga krävs att partens vårdslöshet eller försummelse har vållat uppskov i målet eller på annat sätt förorsakat motparten kostnader (Rättegångsbalken, Fitger m.fl., JUNO Version 94, publicerad 2023-06-07, med hänvisning till motivuttalanden NJA II 1943 s. 232). Tingsrätten konstaterar att såväl kärande- som

svarandesidan inkommit med relativt omfattande yttranden och att det uppkommit frågeställningar som parterna inte har bidragit till att utreda eller bringa klarhet i. Trots detta anser inte tingsrätten att någon av svarandeparterna vare sig inför talans väckande eller under rättegången av vårdslöshet eller försummelse agerat på sådant sätt att rättegångskostnadsansvar ska utgå. Därmed går inte tingsrätten vidare med att pröva om det är visat att det uppstått någon skada för Britt Louise Boström.

Tingsrätten anser sammantaget att det inte finns förutsättningar att avvika från huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken.

Bedömningen av skäligheten av svarandenas kostnader

Som utgångspunkt gäller enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken att ersättning för rättegångskostnad fullt ut ska motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt.

Enligt Britt Louise Boström är svarandenas kostnader oskäligen men har överlåtit tingsrätten att bedöma skäligheten av beloppen, med beaktande av de invändningar hon framfört.

Britt Louise Boström har till att börja med påpekat att det i vart fall delvis inte rör sig om ersättning för ombudsarvode utan partskostnader, som ska bedömas utifrån andra kriterier. Tingsrätten gör följande överväganden. Svarandena har under hela rättegången och genom ingiven rättegångsfullmakt företrätts av ombudet Carl-Johan Vahlén. Svarandena har genom sitt kostnadsyrkande redovisat att det inledningsvis rörde sig om ett uppdrag till Senior Law Firm Aktiebolag och därefter ett uppdrag som utförts av Legio af 2. För de kostnader som det begärts ersättning för har det redovisats under vilka tidsperioder Carl-Johan Vahlén varit verksam i de olika bolagen. Carl-Johan Vahlén har även biträtts av Sidar Långhavet, som tingsrätten uppfattat är verksam vid Legio af 2. Genom 12 kap. rättegångsbalken regleras vad som gäller när parts

talans förs via rättegångsombud. Det framgår inte att någon som agerar som ombud inte samtidigt kan vara anställd eller på annat sätt kontrakterad av en part. Det har inte närmare redogjorts för hur uppdragsförhållandena i detta fall har reglerats. Tingsrätten noterar att svarandeparterna har gett Carl-Johan Vahlén i uppdrag att föra dess talan i målet och har redovisat kostnader för detta. För det fall ombudsuppdraget under någon tid utförts av parten själv, dvs. Legio af 2, föreligger rätt till ersättning även för partens arbete, vilket kan verkställas av dennes personal (jfr bl.a. omständigheterna i NJA 2009 s. 441). Utifrån hur kostnaderna är redovisade finner tingsrätten inte skäl att ifrågasätta att det är fråga om kostnad som parterna som utgångspunkt har rätt att få ersatta.

Britt Louise Boström har vidare haft synpunkter på svarandenas kostnader för nedlagt arbete, såväl vad gäller timarvodets storlek som tidsåtgången. Till att börja med kan det konstateras att tvisteföremålet i förevarande mål är relativt blygsamt då det endast uppgår till 24 702 kr. Mot detta framstår de begärda kostnaderna som höga. Målet har i mycket stor utsträckning handlagts parallellt med sambandsmålen och huvudförhandlingen har kunnat hållas gemensamt. Utifrån detta utgår tingsrätten från vad som sammantaget får anses vara en rimlig arbetsinsats för samtliga mål, dock med beaktande av att det funnits skillnader i såväl talan och partsställning som i handläggningen mellan de mål som – liksom detta – rör en negativ fastställsetalan och de som handlat om fullgörelsetalan inklusive rätt till skadestånd. Sammanlagt i de åtta målen har svarandena begärt ersättning för ombudsarvode med 2 783 310 kr, inklusive mervärdesskatt. Enligt arbetsredogörelserna motsvarar det 822 timmars arbete. Det kan konstateras att målen handlagts vid tingsrätten under en tid om lite drygt två år. Det har hållits två muntliga förberedelser i fastställsemålen och en huvudförhandling som pågick under två dagar. Under förberedelsen har det uppstått frågor som blivit föremål för domstolens prövning, vilket fordrat visst arbete från ombuden. Utifrån svarandenas perspektiv får det med hänsyn till partsställningen antas ha funnits mycket stora samordningsfördelar mellan målen, vilket gör att det måste varit möjligt att effektivisera arbetet och hålla nere kostnaderna i respektive mål. Med tanke på partsgemenskapen kan det för svarandena inte ha fördyrat processen nämnvärt att det rört sig om tre

svarandeparter. I sammanhanget kan en jämförelse göras med motpartens kostnader. Britt Louise Boström har begärt ersättning med 608 319 kr, motsvarande bl.a. 112,9 timmars arbete av ombudet. För samtliga mål har kärandena totalt begärt ersättning om ca. 5,3 miljoner kronor och ombuden har lagt ner över 1 000 timmars arbete. Det står således klart att båda sidor har lagt ner omfattande arbete med processen. Enligt tingsrätten har parterna under i stort sett hela handläggningen och fram till målens avgöranden till synes missförstått varandra och trots tingsrättens frågor och påpekanden har det varit osedvanligt svårt att reda ut otydligheter och/eller missförstånd. Båda sidors processföring har lett till omfattande skriftväxling, vilket otvivelaktigt bidragit till de mycket höga arbetskostnaderna.

Tingsrätten anser att det arbete som svarandena lagt ner och nu begär ersättning för inte framstår som skäligen motiverat, vare sig med beaktande av målets karaktär eller tvisteföremålet. Utifrån att det rört sig om åtta mål – med de samordningsfördelar som nämnts ovan – anser tingsrätten att det varit skäligt att lägga ner 25 timmars arbete på förevarande mål. Timarvodet har angetts vara 3 200 kr respektive 2 000 kr. Tingsrätten har utifrån detta beräknat ett genomsnittligt arvode om 2 600 kr, vilket enligt tingsrätten är skäligt.

Samtliga svarandeparter har, såsom det får förstås, yrkat ersättning för utgiven mervärdesskatt. Britt Louise Boström har invänt att bolagen Legio Advokatfirma och Legio af 2 är registrerade för F-skatt och att mervärdesskatt därmed inte är en kostnad. Legio Advokatfirma och Legio af 2 har inte invänt mot detta, men anfört att mervärdesskatt är upptagen för tydlighets skull och att det överlämnas till tingsrätten att avgöra om ersättning ska utges med eller utan mervärdesskatt till bolagen. Om parten är skattskyldig enligt mervärdesskattelagen (1994:200) och kan dra av beloppet som ingående skatt (enligt 8 kap. samma lag) utgör det inte en sådan kostnad som är ersättningsgill enligt 18 kap. rättegångsbalken. Det åligger den som yrkar ersättning att efter invändning från motparten göra sannolikt att avdragsrätt saknas (se Kommentar till 18 kap. 8 § rättegångsbalken, Fitger m.fl., JUNO Version 94, publicerad 2023-06-07). Mot bakgrund av vad som framkommit finner inte tingsrätten skäl att tillerkänna

bolagen någon ersättning för mervärdesskatt. Jens-Victor Palm har emellertid inte rätt att göra avdrag för mervärdesskatt och hans ombudskostnader ska därför ersättas inklusive sådan, vilket innebär 5 417 kr.

Det har även begärts ersättning för Jens-Victor Palms eget arbete med förberedelser och deltagande vid huvudförhandlingen med 5 166 kr. Enligt 18 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken ska ersättning för rättegångskostnad utgå bland annat för partens arbete och tidsspillan i anledning av rättegången. Britt Louise Boström har vitsordat den ersättning som motsvarar tid för deltagande vid huvudförhandlingen, dvs. 2 214 kr per mål, men invänt att den ersättning som begärts i övrigt inte är rimlig, bl.a. med hänsyn till att Jens-Victor Palm företrädde av två ombud och att han varit väl insatt i frågorna och att det därmed inte kan ha krävts någon särskild förberedelse inför hans förhör. Tingsrätten anser att det får anses varit skäligen motiverat med 0,5 timmars förberedelsetid i respektive mål, motsvarande 738 kr. Såsom kostnadsyrkandena får förstås ska de fördelas på de tre svarandeparterna, vilket innebär 984 kr per part. Som yrkandet har framställts avser ingen del av beloppet mervärdesskatt.

Utifrån vad tingsrätten kommit fram till ovan ska Legio Advokatfirma och Legio af 2 såsom skäligen ersättning ska tillerkännas 22 651 kr vardera, av vilket 21 667 kr avser ombudsarvode, och Jens-Victor Palm tillerkännas 28 068 kr, av vilket 21 667 kr avser ombudsarvode.

Fråga om solidariskt rättegångskostnadsansvar

Svarandena har begärt att Britt Louise Boströms ombud solidariskt med henne ska svara för rättegångskostnaderna. Som skäl för detta har i huvudsak följande anförts. Trots att ombudet inför talans väckande fått besked om vilken svarandepart som hade en fordran mot käranden har talan även väckts mot Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm, vilket gett upphov till onödig rättegång. Ombudet har inte upplyst Britt Louise Boström om vad timarvode uppgår till. Saken hade i stället kunnat prövas i Konsumenttvistnämnden till en låg kostnad och utan rättegångskostnadsrisk, vilket

ombudet borde ha informerat sin klient om. Kärandeombudet har vidhållit att tvisterna ska prövas mot tre svaranden, vilket tredubblat kostnaderna i målen. Motpartsombudet har vidare fört en argumentation om att Legio Advokatfirmas och Jens-Victor Palms invändning att de inte har någon fordran mot käranden innebär att talan medges, vilket är en invändning som saknar fog. Stor del av skriftväxlingen har rört juridisk argumentation, vilket inte är ersättningsgillt, och de frågeställningar som lyfts från ombudet har varit onödigt omfattande och vidlyftig. Såsom skälen för svarandenas begäran har framställts har tingsrätten uppfattat att ansvar enbart görs gällande i förhållande till Monica Crusner och inte mot någon av de jurister som från tid till annan biträtt henne.

Monica Crusner har bestritt solidariskt ansvar för rättegångskostnaderna och anfört att motpartssidan har varit oskickliga och att Legio Advokatfirma och Jens-Victor Palm rätteligen borde ha medgett talan när den väcktes, i stället för att bestrida talan i sak.

Enligt 18 kap. 7 § rättegångsbalken kan rätten förplikta ett ombud att jämte parten ersätta motpartens rättegångskostnader om ombudet genom vårdslöshet eller försummelse vållat kostnader. Reglerna om ersättningsskyldighet enligt 18 kap. 7 § rättegångsbalken hänvisar till 18 kap. 3 och 6 §§ rättegångsbalken. 18 kap. 3 § avser fall av onödig rättegång som inletts av den vinnande parten, vilket inte är aktuellt här. Frågan är om kärandens ombud under rättegången genom vårdslöshet eller försummelse vållat någon eller alla svarandeparter kostnader som avses i 6 §.

Monica Crusner har för Britt Louise Boströms räkning väckt en negativ fastställelse-talan i förhållande till de tre svarandeparterna och förklarat detta med att det var svårt att utreda vilket bolag som var rätt svarandepart samt att Jens-Victor Palms uppdrag varit av personlig karaktär. Det är ostridigt att Monica Crusner och Jens-Victor Palm under våren 2020 hade kontakt och att Monica Crusner då ställde frågor om vilket bolag som parterna varit klienter i. Det är även ostridigt att Monica Crusner inte för sina huvudmäns räkning framställde något krav mot Jens-Victor Palm personligen. Frågan om det under dessa förhållanden saknats fog att väcka talan mot någon annan än Legio af 2 är inte aktuell att pröva utifrån att utgången i målet. Under målets

handläggning har partsställningen varit föremål för omfattande skriftväxling mellan parterna. Trots frågor och påpekanden från tingsrätten, bl.a. vid en extra muntlig förberedelse, har det varit svårt att få klarhet i saken. Den argumentation som lagts fram har varit vidlyftig och bitvis svår att följa och därtill varit kostnadsdrivande. Tingsrätten anser att talan om fastställande av avsaknad av fordringsförhållande gentemot Jens-Victor Palm varit uppenbart bristfällig och att den inledande argumentationen kring ett solidariskt ansvar varit högst oklar. Likaså har argumentationen kring frågor om betydelse av medgivande varit påfallande vidlyftig och medfört onödig skriftväxling. Sammantaget har detta orsakat Jens-Victor Palm merkostnader för processen som Monica Crusner ska ansvara för. I och med att även Jens-Victor Palm delvis har medverkat till en omfattande processföring genom invändningar och påståenden som saknat tydlig relevans, vilket inte Monica Crusner kan hållas ansvarigt för, begränsas det solidariska ansvaret till 15 000 kr. I förhållande till övriga parter finns det inte skäl att bestämma om solidariskt ansvar.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-02)

Ett överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den **12 december 2023**. Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva målet.

Elin Awerstedt

Hur man överklagar

Dom i tvistemål, tingsrätt

TR-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandet har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Det är inte säkert att du kan lägga fram nya bevis. Vill du göra det ska du förklara varför du inte lagt fram bevisen tidigare.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att motparten ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.